

KÜRESELLEŞME, GÖÇ ve GÜVENLİK

Nebiye KONUK KANDEMİR*

Halil ÇEKÇEN**

Hande YÜCE***

Serkan SAN****

Atfı: Konuk Kandemir, Nebiye vd.. "Küreselleşme, Göç ve Güvenlik", *Sosyologca*, Sayı 29 (2025), s. 189-202.

ÖZ: Küreselleşme, kavramsal olarak geniş bir spektrumda ele alınan bir olgudur. Teorik çerçevede, ekonomik boyutuyla öne çıkan bu kavram, aynı zamanda sosyal, kültürel ve politik etkilerle de ilişkilidir. 1970'ler sonrası dönemde küreselleşme, dünya genelinde büyük bir dönüşüm sürecine işaret etmiş ve bu süreçte farklı teorik yaklaşımlar geliştirilmiştir. Küreselleşme beraberinde göç olgusunun kapsamını derinleştirmiş ve göç hareketlerinde değişim yaratarak uluslararası göçe sebep olmuştur 2000'li yıllardan itibaren ise teknolojik gelişmelerinde etkisi ile doğrudan ya da dolaylı olarak göç, toplumları etkilemiştir. Literatür taraması ve doküman analizine dayalı olarak yapılandırılan çalışmada, küreselleşmenin ekonomik, sosyo-kültürel, politik ve çevre-iklim boyutlarını anlamayı ve küreselleşmeden kaynaklanan teknolojik gelişmeler bağlamında göç olgusunun değişimini ortaya koymayı amaçlanmıştır. Bu bağlamda göçün sosyal sonuçlarından biri olarak güvenlik, Türkiye açısından irdelenmiştir. Küreselleşme bağlamında ele alındığında yeni göçleri anlamada geleneksel yolların yetersiz kalabileceği, "sürekli hareketliliğe dayalı göçler" in artacağı, ülkelerin göç politikalarını bu unsurlarla revize etmesi durumunda güvenlik tehditlerinin önüne geçebileceği söylenebilir. Bu eksen de düşünüldüğünde önümüzdeki dönemlerde hem çevresel boyuttan kaynaklanan hem de teknolojinin sağladığı imkânlardan kaynaklanan göç hareketliliğinin artması ve göçün sosyal sonuçlarının olacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Göç, Güvenlik, Türkiye

Globalization, Migration And Security

ABSTRACT: Globalization is a conceptually broad spectrum phenomenon. In the theoretical framework, this concept, which stands out with its economic dimension, is also associated with social, cultural and political effects. In the post-1970s period, globalization has marked a major transformation process worldwide and different theoretical approaches have been developed in this process. Globalization has deepened the scope of the phenomenon of migration and caused international migration by creating a change in migration movements. Since the 2000s, migration has affected societies directly or indirectly with the effect of technological developments. In this study, which is structured based on literature review and document analysis, it is aimed to understand the economic, socio-cultural, political and environment-climate dimensions of globalization and to reveal the change in the phenomenon of migration in the context of technological developments resulting from globalization. In this context, security as one of the social consequences of migration has been analyzed in terms of Turkey. When considered in the context of globalization, it can be said that traditional ways of understanding new migrations may be insufficient, "migrations based on continuous mobility" will increase, and if countries revise their migration policies with these factors, they can prevent security threats. When considered on this axis, it would not be wrong to say that in the coming periods, there will be an increase in migration mobility arising from both the environmental dimension and the opportunities provided by technology, and that migration will have social consequences.

Keywords: Globalization, Migration, Security, Türkiye

Makale Türü : Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi : 20.03.2025

Kabul Tarihi : 24.06.2025

* Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, nebiye.konukkandemir@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2046-1133

** Dokuz Eylül Üniversitesi, hllckcn@gmail.com. ORCID: 0009-0004-4567-0160.

*** Dokuz Eylül Üniversitesi, hande.yuce@deu.edu.tr., ORCID: 0009-0007-5529-4826.

**** Dokuz Eylül Üniversitesi, serkansan88@gmail.com. ORCID: 0000-0002-4799-2794.

Giriş

Küreselleşme, kavramsal olarak geniş bir spektrumda ele alınan bir olgudur. Teorik çerçevede, ekonomik boyutuyla öne çıkan bu kavram, aynı zamanda sosyal, kültürel ve politik etkilerle de ilişkilidir. Dünya genelinde büyük dönüşüm sürecine işaret eden küreselleşme kavramı farklı teorik yaklaşımlarla tartışılmıştır.

Küreselleşmeyi bir dönemde başlayıp biten bir olgu olarak görmek imkânsızdır. Küreselleşme sürekli devam eden, gelişen ve toplumun dinamiklerine göre şekillenen bir olgudur. Roland Robertson küreselleşmenin beş aşamasını ana hatlarıyla oluşum aşaması, başlangıç aşaması, yükseliş aşaması, hegemonya mücadelesi aşaması ve belirsizlik aşaması olarak belirtmektedir. Oluşum aşaması, 15. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar, coğrafi keşifler ve Katolik Kilisesi'nin artan etkisiyle küreselleşmenin ilk adımlarına tanıklık etmiştir. Başlangıç aşaması, 18. yüzyılın ortalarından 1870'lere kadar, Sanayi Devrimi ve ulaşımın gelişmesiyle ekonomik, sosyal ve kültürel etkileşimin artmasına (Avrupalı olmayan birkaç toplumun "uluslararası topluma" kabul edilmesi, küresel iletişimin artması, Olimpiyatlar ve Nobel ödülü gibi küresel yarışmaların devreye girmesi) yol açmıştır. 1870'ten 1920'ye kadar süren yükseliş evresinde ise özellikle Avrupa ülkeleri arasında siyasi rekabet ve savaşlar yaşanmıştır. 1920-1960 yıllarını kapsayan Hegemonya İçin Mücadele Evresinde ise, uluslararası iş birliği arayışları güç kazanmıştır. Bu dönemde, Birleşmiş Milletler (BM), Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF) gibi uluslararası kuruluşlar ile küreselleşmenin kurumsal temelleri atılmıştır. Çatışan "modernlik anlayışları" belirmiş, Soğuk Savaş döneminde iki kutuplu blok küresel ölçekte etkilerini yaymak için farklı yollar denemiştir. Bu dönem ile modern küreselleşmenin politik ve ekonomik temelleri atılmıştır. Robertson, soğuk savaşın sona erdiği ve "hak ve özgürlükler" temasının öne çıkmaya başladığı yılları 'Belirsizlik Evresi' olarak adlandırır. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte, dünya artık tek bir küresel sistemde birleşmiştir. Dijital devrim, internetin yaygınlaşması ve bilgi teknolojilerinin gelişimi küreselleşmenin bu evresine damga vurmuştur.¹

Küreselleşme sürecine yaklaşımlar "aşırı küreselleşmeciler", "küreselleşmeyi kaçınılmaz ve dönüştürücü bir süreç olarak görenler", bu sürecin ekonomik eşitsizlikleri ve çevresel sorunları artırdığını savunan "küreselleşme karşıtları" olmak üzere sınıflandırmak mümkündür. Dönüşümcüler küreselleşmeyi dinamik ve yerel bağlamda farklılık gösteren bir olgu olarak ele alır.² Küreselleşmenin 20. yüzyılın son çeyreğinde hız kazanması, özellikle uluslararası ticaret, finansal entegrasyon ve teknolojik gelişmelerle ilişkilidir. Bu süreçte, dünya ekonomisi ve uluslararası ilişkilerde çok aktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Küreselleşmenin bu yönü, devlet egemenliğini yeniden tanımlama ve uluslararası örgütlerin etkisini artırmaya yol açmıştır.

Neo-klasik büyüme teorisi, ekonomik küreselleşme bağlamında ülkeler ve bölgeler arasında uzun vadede eşitsizliklerin azalacağını öngörmektedir. Solow'un büyüme modeli, başlangıçta daha az gelişmiş bölgelerin daha hızlı büyüyeceğini savunur. Buna karşılık, içsel büyüme teorileri, teknolojik gelişmelerin dışsal bir unsur olmadığını, yerel bilgi birikimi ve beşerî sermayenin küreselleşme sürecinde belirleyici olduğunu ileri sürer. Örneğin, 1990-2000 yılları arasında Türkiye'nin farklı bölgelerinde üretkenlik

¹ Roland Robertson. *Küreselleşme, Toplum Kuramı Ve Küresel Kültür*, Çev., Ümit Hüsrev Yolsal. Bilim Ve Sanat Yayınları, 1999.

² Alparslan Gazi Tolğay, *Küreselleşmenin Sebep Olduğu Krizlerde Devletlerin Karşılaştıkları Güçlükler ve NGO'ların Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, 2023.

düzeylerinde yakınsama yaşandığına dair bulgular yer almaktadır. Ancak, bu süreçte beşerî sermaye birikimi ve bölgesel farklılıkların sürdüğü belirtilmektedir. Türkiye'nin küresel ekonomiye entegrasyonu, özellikle Batı bölgelerinde ekonomik büyümeye katkı sağlarken, Doğu bölgelerinde bu entegrasyon sınırlı kalmıştır. Küreselleşme, üretkenlik artışına katkıda bulunurken, özellikle gelişmiş bölgelerde daha güçlü etkiler göstermektedir.³ Türkiye'nin küreselleşme sürecindeki bu bölgesel farklılıklar küreselleşmenin bölgesel eşitsizlikleri derinleştirdiğinin bir göstergesidir.⁴ Bu çalışmada küreselleşmeden kaynaklanan göçün doğurduğu sonuçlar tartışılacak olsa da öncelikle küreselleşmenin ekonomik ve sosyo-kültürel, politik ve çevre-iklim boyutları ele alınacaktır.

Küreselleşmenin Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Politik Boyutları

Küreselleşme, ekonomik, sosyal, kültürel ve politik boyutlarıyla 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünya düzenini derinden etkileyen bir süreçtir. Bu süreç, sermaye hareketliliği, ticaretin serbestleşmesi ve üretim süreçlerinin uluslararasılaşması gibi ekonomik unsurların yanı sıra toplumsal yapılar, kültürel etkileşimler ve politik sistemlerde de dönüşüme yol açmıştır.

Ekonomik küreselleşme, ülkelerin birbirine olan ekonomik bağımlılığını artırmış ve ticaret ile sermaye akışlarını hızlandırmıştır. 20. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan teknolojik gelişmeler ve bilginin yaygınlaşması, küreselleşmenin ekonomik refaha ulaşmada bir araç olduğunun işareti olduğu kadar gelir eşitsizliklerini artırdığı da bir gerçektir. Bu süreç, gelişmiş ülkelerde ekonomik yapıları dönüştürürken, gelişmekte olan ülkelerde üretim süreçlerinin daha esnek bir yapıya geçişine neden olmuştur. Ancak, bu durum ekonomik kazançların adil bir şekilde dağıtılmaması ve ülkeler arasında büyüyen gelir uçurumlarına zemin hazırlamıştır.

Ekonomik küreselleşmenin bir diğer önemli unsuru, üretim süreçlerinin uluslararasılaşmasıdır. Bayraktutan ve İnmez, "kirlilik sığınağı hipotezi" kapsamında, gelişmiş ülkelerin sıkı çevre düzenlemelerinden kaçarak kirli sanayilerini daha zayıf çevre politikalarına sahip gelişmekte olan ülkelere yönlendirdiğini ifade etmektedir. Bu durum, ekonomik kazançların yanı sıra küresel çevre sorunlarını da beraberinde getirmiştir.⁵

Sosyo-kültürel ve politik boyutlarda ise küreselleşme, toplumların sosyal yapılarında, kültürel etkileşimlerinde ve politik sistemlerinde derin dönüşümler yaratmıştır. Eğitim alanında uluslararasılaşma, küreselleşmenin en belirgin etkilerinden biridir. Küreselleşme eğitim sistemine entegre olarak bilgi paylaşımını artırırken, yerel bilgi ve kültürlerin kaybolması riskini de beraberinde getirdiği söylenebilir. Benzer şekilde, küreselleşme kültürlerin geniş bir coğrafyada etkileşimini artırırken, yerel kültürlerin erozyona uğramasına neden olmuş, Batı kültürünün baskın hale gelmesi gibi sorunlar yaratmıştır.⁶

³ Mete Başar Baypınar ve Gülден Erkut, *Ekonomik Küreselleşme ve Türkiye'de Bölgesel Üretkenlik Düzeylerinde Yakınsama*, İTÜ Dergisi/ a, Cilt 10 Sayı 1., 2011, s.61-s.70.

⁴ Feride Fatma Bilgili, *Küreselleşmenin Kentlerin Ekonomik Gelişimleri Üzerine Etkileri: Tr 72 Bölgesi İlleri Açısından Bir Karşılaştırma*, Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 11 Sayı 22, 2021, s.254-s.280.

⁵ Yusuf Bayraktutan ve İlker İnmez, "Çevre Sorunları, Uluslararası Ticaret ve Kuruluş Yeri Tercihleri", *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3 Sayı 3, 2017, s.305-s.325.

⁶ Alya Bayık Temel, *Küreselleşme ve Hemşirelik Eğitiminde Uluslararasılaştırma*, DEÜ hyo ed, Cilt 4 Sayı 3, 2011, s.144-s.150.

Politik alanda, küreselleşme devlet egemenliğini yeniden tanımlamış ve uluslararası aktörlerin etkisini artırmıştır. Küreselleşme ile birlikte devletlerin siyasi bağımsızlıklarının zayıfladığı ve uluslararası kuruluşlar ile çok uluslu şirketlerin etkisinin arttığı bilinmektedir. Bu süreç, özellikle az gelişmiş ülkelerde politik güç kaybına ve karar alma süreçlerinde boşluklara neden olmuştur.⁷ Ayrıca, küreselleşme, toplum içindeki ve toplumlar arası eşitsizlikleri artırmış, sosyal adalet ve fırsat eşitliği konusunda ciddi sorunlar yaratmıştır.⁸ Küreselleşme, ekonomik fırsatlar ve sosyo-kültürel etkileşimlerin yanı sıra gelir eşitsizlikleri, çevresel sorunlar ve politik zayıflık gibi zorlukları da beraberinde getirmiştir. Bu çok boyutlu süreç hem olumlu hem de olumsuz etkileriyle çağdaş dünyanın şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Küreselleşme, Çevre ve Enerji-Eleştirel Boyut

Küreselleşme, çevre, enerji açısından ve toplumsal etkileriyle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünya genelinde tartışmaların merkezinde yer almıştır. Ekonomik büyüme ve sanayileşme süreçlerinin hızlanmasıyla birlikte fosil yakıt kullanımı, karbon salınımı ve doğal kaynakların tükenmesi gibi çevresel sorunlar öne çıkmıştır. Küreselleşmenin çevre üzerindeki etkileri, gelişmiş ülkelerin sıkı çevre politikalarından kaçarak kirli sanayilerini çevre düzenlemelerinin daha zayıf olduğu gelişmekte olan ülkelere kaydırması anlamına gelen “kirlilik sığınağı hipotezi” ile ifade edilir. Bu durum, küresel çevre sorunlarının çözümünü zorlaştırmakta ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde çevresel yıkıma yol açmaktadır.⁹

Küreselleşmenin çevresel etkileri, ekonomik büyüme ile sürdürülebilirlik arasındaki çelişkileri ortaya koymaktadır. Bayraktutan ve İnmez, yenilenebilir kaynaklara yönelimin artırılması gerektiğini vurgulayarak, ekonomik kazanç uğruna çevresel maliyetlerin göz ardı edilmesinin uzun vadeli hedeflere zarar verdiğini ifade etmektedirler. Bu yaklaşım, özellikle gelişmekte olan ülkelerde çevreye zarar veren sanayi faaliyetleri, ekonomik büyümenin kısa vadeli getirileriyle örtüşmektedir.¹⁰

Küreselleşme süreci, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda toplumsal ve politik eleştirilere de konu olmaktadır. Gelir eşitsizliklerinin derinleşmesi, küreselleşmenin en çok tartışılan yönlerinden biridir. Küreselleşme, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki gelir uçurumlarını artırmakta, fırsatlar yaratmasına rağmen, düşük gelirli gruplar orantısız bir şekilde bu süreçten olumsuz etkilenmektedir.¹¹

Küreselleşmenin kültürel boyutunda ise homojenleşme ve kimlik krizleri dikkat çekmektedir. Batı kültürünün küresel markalar ve medya aracılığıyla baskın hale gelmesi, yerel kimliklerin ve kültürlerin erozyona uğramasına neden olduğu, özellikle gelişmekte olan ülkelerde kültürel homojenleşme ve kimlik krizlerine yol açtığı belirtilmektedir.¹²

⁷ Tolğay, *Küreselleşmenin Sebep Olduğu Krizlerde Devletlerin Karşılaştıkları Güçlükler ve NGO'ların Rolü*, 2023.

⁸ Hüseyin Tezer, “Sorgulanan Küreselleşme Olgusu, Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Fırsat mı? Tehdit mi?”, *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, Cilt 5 Sayı 1 Sayfa, 2021, s.501-s.523.

⁹ Bayraktutan ve İnmez, “Çevre Sorunları, Uluslararası Ticaret ve Kuruluş Yeri Tercihleri”, s.305-s.325.

¹⁰ İhsan Oluç ve İhsan Güzel, *Küreselleşme ve Enerji Tüketimi İlişkisi: Türkiye Örnekleme*, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 59, 2021.

¹¹ Tezer, *Sorgulanan Küreselleşme Olgusu Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Fırsat mı? Tehdit mi?*, s.501-s.523.

¹² Oluç ve Güzel, *Küreselleşme ve Enerji Tüketimi İlişkisi: Türkiye Örnekleme*, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2021.

Politik alanda ise küreselleşme ulus-devletlerin egemenliğini zayıflatmış ve uluslararası aktörlerin etkisini artırmıştır. Tolğay, küreselleşmenin ulus-devletlerin bağımsızlığını zayıflatarak, uluslararası örgütler ve çok uluslu şirketlerin politik süreçlerde daha etkili hale gelmesine neden olduğunu belirtmektedir. Bu durum, özellikle az gelişmiş ülkelerde halkın ihtiyaçlarını karşılamak yerine küresel güçlerin taleplerine odaklanan politikaların yaygınlaşmasına yol açmaktadır.¹³ Küreselleşme çevresel, enerji ve toplumsal boyutlarıyla hem fırsatlar hem de riskler barındıran bir süreçtir. Sürdürülebilir politikaların geliştirilmesi, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelimin hızlandırılması ve yerel çözümlerle küresel iş birliğinin dengelenmesi, bu sürecin daha adil ve etkili bir şekilde yönetilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Teknolojik ve Ekonomik Küreselleşme Dinamikleri

Küreselleşmenin temel dinamiklerinden biri kapitalizmdir. Dünyada her piyasanın içine yayılan kapitalist sermayenin temel özelliklerinden biri, uzun vadede kâr oranlarının düşme eğilimine girmesi sonucu tek bir piyasada kalmakta zorlanması ve bu nedenle sürekli olarak pazarını genişletme çabasıdır. Bu süreçte yeni ürünler önce birer arzu nesnesi olarak sunulmakta, ardından ihtiyaç haline getirilerek piyasa genişlemesi sağlanmaktadır. Kapitalizm, kârını artırmak amacıyla yeni alanlar arayışına girerek küresel ölçekte yayılacaktır. Böylelikle kapitalizm hedefi ve ideali olan tek pazarı yaratacaktır. Günümüz uluslararası ekonomik düzeninde iki temel eğilim dikkat çekmektedir: Ticaret, sermaye ve bilginin sınır tanımadan serbest dolaşımı sağlarken, aynı zamanda ticaret bloklarının öncülüğünde bölgesel entegrasyon projeleri geliştirilmiştir.¹⁴ Bu süreçte Avrupa Birliği öne çıkan bir örnek olarak görülürken, NAFTA, MERCOSUR ve Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) gibi yapılar da ticaret bölgeleri oluşturmuş ve ülkeler arasındaki pazar rekabetiyle bu bölgesel bütünleşmeler karmaşık bir ağ haline gelmiştir.¹⁵

2000 yılından sonra küreselleşmenin, dijital teknolojiler ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte ekonomiden toplumsal yaşama kadar her alanda yeni bir dönemi başlattığı söylenebilir. Bu süreçte sınırları aşan dijital ağlar sayesinde dünya daha bağlantılı hale gelirken, bireylerin ve şirketlerin küresel pazarlara erişimi eskisine nispetle kolaylaşmıştır.

Sermaye hareketlerinin serbestliğiyle ekonomik ve teknolojik dönüşüm hızlanmış, özellikle ABD, gelişmiş teknoloji sektöründe yoğun yatırımlarla ekonomik üstünlük sağlarken, Asya'nın yükselen ekonomileri, yüksek teknoloji alanında başarılı atılımlar yaparak istikrarlı büyüme sürecine girmiştir. Çin ve Hindistan gibi ülkeler, küreselleşmenin temel motoru haline gelen teknoloji yatırımları ve düşük maliyetli iş gücü avantajıyla dünya ekonomisinde öne çıktığı görülmektedir. Diğer yandan, kısa vadeli sermaye giriş çıkışlarının Latin Amerika gibi bazı bölgelerde finansal krizlere yol açarak ekonomik istikrarsızlık yarattığı da söylenmelidir.¹⁶

¹³ Tolğay, *Küreselleşmenin Sebep Olduğu Krizlerde Devletlerin Karşılaştıkları Güçlükler ve NGO'ların Rolü*, 2023.

¹⁴ Begüm Şeren Güler, *Küreselleşmenin merkezi aktörlerinden biri olarak Avrupa Birliği*, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 2011, s.47-s.62.

¹⁵ Manuel Castells, *Enformasyon çağı: Ekonomi, toplum ve kültür birinci cilt ağ toplumunun yükselişi*, çev., Ebru Kılıç. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2005, s.141.

¹⁶ Gülten Kazgan, *Dünden bugüne küreselleşmenin ekonomik temelleri* (No. 2012/53), Discussion Paper, 2012, s.15-s.20.

Ekonomik küreselleşme, dünya ekonomisini birbirine bağlayarak rekabeti artırmış ve üretim ile ticaret süreçlerini dönüştürmüştür. Ancak, ortaya çıkan gelir eşitsizliği, çevre sorunları ve ekonomik kırılganlıklar nedeniyle uluslararası iş birliği ve sürdürülebilir politikalar giderek önem kazanmıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri, küresel ölçekte yeni bir bilim sisteminin oluşumunu hızlandırmıştır. Dijitalleşme ve bilgiye erişimdeki kolaylık, bilgi üretim sürecini olağanüstü bir hızla artırmıştır. "Bilgi toplumu" olarak adlandırılan yeni dönemde, bilginin temel taşıyıcısı artık yalnızca üniversiteler gibi geleneksel bilgi üretim kurumları değil, aynı zamanda yeni iletişim ve enformasyon teknolojileri olmuştur.¹⁷ Bilişim teknolojilerinin hızla ilerlemesi, özellikle internetin yaygınlaşmasıyla birlikte, ekonomi, eğitim ve iletişimle ilgili süreçlerin anlık olarak yönetilmesini zorunlu hale getirmiştir. Gelişmiş bilişim araçlarının kullanımı, bankalar, üniversiteler, kurumlar ve devletler arasında küresel bilgi akışını hızlandırmıştır. Araştırmacılar, "bilgi otoyollarının" oluşumuyla bağlantılı bu durumu "Yeni Schumpeter Yaklaşımı" olarak tanımlamaktadır.¹⁸

Son zamanlarda büyük gelişim gösteren bulut bilişim sistemleri ve yapay zekâ sistemleri gibi teknolojiler üretim ve hizmet sektörlerini dönüştürmüş bilginin hızlı ve kolay paylaşımı, ülkeler ve bireyler arasında küresel ölçekli iş birliği olanağı yaratmıştır. Gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere teknoloji transferleri hızlanmış, çok uluslu şirketler global olarak inovasyon merkezleri kurarak teknoloji yayılmasını hızlandırmıştır. Teknolojik küreselleşme, ekonomi ve sosyal yaşam başta olmak üzere birçok alanda köklü değişimlere yol açmış ve uluslararası düzeyde bir bağlantı ağı oluşturmuştur. Ancak bu gelişim, beraberinde dijital eşitsizlik, veri güvenliği sorunları ve çevresel etkiler gibi yeni zorlukları da getirmiştir. Bu nedenle, teknolojinin adil ve sürdürülebilir bir şekilde kullanılması giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

Özetle, ekonomik küreselleşme, dünyada büyük ekonomilerin giderek birbirine bağlandığı, sermaye, mal ve hizmetlerin uluslararası piyasada serbestçe dolaştığı bir süreci ifade eder. Yukarıda belirtilen serbest ticaret anlaşmaları küreselleşmenin itici güçlerinden biri olup uluslararası alanda ticareti arttırmıştır. Bu da küreselleşmenin, malların ve hizmetlerin küresel ölçekte daha fazla yayılmasına yol açmıştır. Küreselleşmenin ekonomik dinamiklerinden sermaye, daha düşük risk ve yüksek getiri sağlayan fırsatlara yönelerek yerel sınırlarını aşmıştır. Çok uluslu şirketler üretim ve ticaret hacimlerini geliştirmiş dünyanın farklı noktalarına yayılarak küresel düzeyde dünyanın farklı noktalarında hem üretim hem pazar ağı geliştirmiş küreselleşmeyi hızlandırmıştır. İnternetin gelişimi ile birlikte, e-ticaret ve lojistik sistemlerin gelişimi, küresel ticaretin etkin bir şekilde gelişmesini sağlamış ekonomik aktörler arasında iletişim ve buna bağlı olarak doğan fırsatlar yetenekli iş gücünün hareketlenmesine (beyin göçü) küreselleşmenin bir sonucu olarak hız katmıştır.

Küreselleşme Süreciyle Birlikte Değişen Göç Olgusu

Göç olgusu, insanlık tarihi boyunca devam eden bir süreçtir. Küreselleşmenin etkisiyle iradi olarak gerçekleşen göç hareketleri çeşitlenmeye ve artmaya devam etmiştir. Zorunlu olan ve zorunlu olmayan göçlerin yanı sıra küreselleşmenin etkisiyle

¹⁷ Abdulsamet Günek, *Dijital Çağda Bilginin Dönüşümü ve Yapay Zekâ: Üretim ve İktidar İlişkileri Açısından Bir Değerlendirme*, Communicata(25), 2023, s.1-s.8.

¹⁸ Ceyhan Çağlar Kılınç, *Küreselleşme sürecinde teknoloji yönetiminin ve bilişim teknolojilerinin hizmet kalitesini artırmaya etkisi ve sağlık sektöründe bulunan hastanelere uygulanması*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2009.

birlikte gelişen turizm sektörüne bağlı olarak ortaya çıkan turist hareketliliği de bir göç hareketi olarak değerlendirilmeye başlanmıştır.

Göç olgusunun değişmesindeki en önemli etkenlerden birisi de küreselleşmeyle paralel olarak gelişen iletişim teknolojisi alanında yaşanan gelişmelerdir. İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler çerçevesinde insanlar kendi gelecekleri açısından daha iyi koşullara ulaşabileceklerini öngördükleri farklı bölge ya da ülkelerden haberdar olmaya başlamışlardır. Başka bir deyişle, iletişim ve ulaşımdaki baş döndürücü gelişme, uluslar ve kültürler arasında etkileşimi kolaylaştırarak coğrafi mesafenin uzaklığını sembolik bir dereceye indirmiştir.¹⁹ Bu durum sanılanın aksine hem insanlar hem de devletler için her zaman iyi sonuçlar doğurmamaktadır. Bu durum karşısında ülkeler, birtakım tedbirler alarak göç hareketlerini belli bir oranda kontrol altına almayı hedeflemektedirler.

Küreselleşme, genel manada ekonomik boyutları olan bir olgudur. Yapılan göçlerin çoğu da maddi açıdan daha iyi yaşam koşullarına ulaşma düşüncesiyle yapılmaktadır. Yani göçte de ekonomik boyut önce gelmektedir. Durum böyle olunca göç hareketleri genellikle sanayileşmenin yaşandığı büyük şehirlere doğru gerçekleşmekte, bu durum olumsuz koşullara sebep olmaktadır. İlk olarak, göç alan kentlerde aşırı yoğun bir nüfusun oluşmasına ve haliyle çarpık kentleşmeye neden olmaktadır. İşsizliğin artması, alt yapı ve ikamet sorunu, ayrıca sağlık imkanlarına ulaşmada güçlük yaşanması, sonuç olarak suç gibi toplumsal açıdan problemlerin oluşması göçün etkileri olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Öte yandan göç, ulus-devletlerin homojen yapısını etkileyerek etnik ve kültürel açıdan iç içe geçmiş bir heterojen nüfus yapısının oluşması ile farklı tartışmaları beraberinde getirmektedir. Belirtilen bütün olumsuzluklar göçün önemli bir sorun haline gelmesine sebebiyet vermekle birlikte özellikle dış göçlerin güvenlik açısından bir zafiyet oluşturduğunu düşündürmektedir.

Küreselleşme ile birlikte ise göç olgusunun alanının genişlediği, göç hareketlerinin değiştiği uluslararası göçün yaygınlaştığı söylenebilir.²⁰ İnsanlar geçmişte kıtlık, doğal afetler, güvenlik kaygısı gibi nedenlerle göç ederken, günümüzde siyasal baskılar, otoriter rejimler, ekonomik nedenler, savaşlar, doğal afetler, daha iyi bir yaşam isteği gibi nedenlerle uluslararası ya da aynı sınırlar içerisinde yerlerini değiştirmektedirler.²¹ Köşk ve Özbek'e göre "Küreselleşmeyi ortaya çıkaran değişimler -insanlar her ne kadar oldukları yere sabitlenmeye çalışılsa ve bu amaçla katı politikalar uygulansa da- uluslararası göçü tetikleyen yeni etkenleri de beraberinde getirmiştir"²² Öte yandan küreselleşme ile teknoloji ile birlikte ulaşım ve iletişim ağlarının kolaylaşması göçü tetikleyen etkenler arasındadır.²³

Bir örnek olarak Sadece 2023 yılı için uluslararası göç hareketlerine bakıldığında bile yurt dışından Türkiye'ye göç eden kişi sayısının 316.456 kişi olduğu aynı yıl Türkiye'den yurt dışına göç eden kişi sayısının önceki yıla göre %53 artış göstererek 714.579 kişiye çıktığı görülmektedir. Aynı zamanda Türkiye, 2023 yılında yaklaşık 398 bin kişilik net göç vermiştir. Sadece dış göç açısından değil iç göç açısından da hareketliliğin olduğu bir ülke konumunda olan Türkiye için rakamlar incelendiğinde 2023 yılında önceki yıla göre

¹⁹ Fatih Yaman, *Göç ve Toplum Dünyada ve Türkiye' de Değişen Nüfus Hareketleri*. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2018, s.62.

²⁰ Nigar Topçu, *Küreselleşme, Uluslararası Göç Ve Avrupa Birliği Göç Politikaları*, *Nosyon: Uluslararası Toplum Ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (3), 2019, s.63

²¹ Muharrem Taner Tapırdamaz, *Küreselleşme Bağlamında Göç Ve Yoksulluk İlişkisi*, Ibsco, 2024, s.24.

²² Uğur Can Köşk ve Çağlar Özbek, *Küreselleşme Ve Uluslararası Göç İlişkisinde Değişen Göçmen Algısı*, *Researcher*, 2017, s.260.

²³ Yusuf Tak, *Uluslararası Göç Ve Küreselleşme International Migration And Globalization*, s.16.

%23,6 oranında artarak 3.450.953 kişinin iller arası göç ettiği görülmektedir (Bkz. Tablo:1)

Güvenlik, Göç ve Türkiye Örneği

Güvenlik, eski çağlardan itibaren insanlığın üzerinde durduğu ve farklı yöntemler geliştirilerek sağlanan en temel insani olguların başında gelir.²⁴ Güvenlik kelimesinin etimolojik kökenine bakıldığında, Latince 'securitas' kelimesinden türetilen securite' (güvenlik) kavramından geldiği anlaşılmaktadır. İnsanın en temel gereksinimlerinden biri olarak güvenlik, bireysel ve kolektif, gerçek veya algısal olarak suç tehditlerinden uzak olmak olarak tanımlanmaktadır.²⁵ TDK'ya göre ise güvenlik "toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu; emniyet" olarak tanımlanmaktadır.²⁶ Güvenlik sorununun yaşanması, bireylerin yaşadıkları toplum içinde kendilerini rahatsız hissetmelerine neden olmaktadır.²⁷ Bireyin toplum içerisinde kendisini huzur ve güvende hissetmesi gerekir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi'ne göre, kendisini gerçekleştirme arayışında olan bireyin yaşamı boyunca belirlediği ihtiyaçları elde etmesi ve piramidin en üst noktasına ulaşması gerekmektedir. Güvenlik ihtiyacı, fizyolojik ihtiyaçların hemen ardından gelmekte ve temel ihtiyaçlar kategorisinde değerlendirilmektedir. Güvenlik ihtiyacı bireyin can ve mal güvenliğinin sağlanması demektir ki, bunu sağlamak ise devletin görevi ve sorumluluğundadır. Devletin varlığını toplumla sürdürmesi bir güvenlik ifadesidir.²⁸

Göç ve güvenlik kavramları birlikte ele alındığı en eski risk alanı sınır güvenliği ve bunun ayrılmaz bir parçası olan yasa dışı sınır geçişleri ya da düzensiz göçtür.²⁹ Kontrolsüz göçmen akınlarının sınırlardan geçmesi hem sınır güvenliği hem de iç güvenlik sorunlarına sebebiyet vermektedir.³⁰ Ulus devletlerin ortaya çıkması ile çizilen sınırların kontrolü ve güvenliği ulusal bir politikaya dönüşmüştür. Sınır güvenliği açısından devletler hem pasaport, vize vb. uygulamalara yer vermekte hem de ordu ve kolluk güçleri vasıtasıyla silahlı olarak sınır koruma tedbirlerine başvurmaktadır.³¹

Bir örnek olarak ele alındığında Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu yıldan itibaren, göçler almış, zor durumdaki gruplara ev sahipliği yapmış bir ülkedir: "Dünyanın çeşitli bölgelerinde yakın bağların olduğu milletlerin dağılması ve sorunlar yaşamaları, komşularının siyasal ve toplumsal açıdan istikrarsız bir yapıda olması, çevre ülkelere göre daha gelişmiş olması ve Türkiye'nin coğrafi konumu, göç deneyimlerinin süreklilik arz etmesi sonucunu doğurmuştur (Bkz. Resim:1).

²⁴ Gökhan Gökulu, *Kent Güvenliği, Kentleşme ve Suç İlişkisi*, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Sayı: 1, 2010, s.210.

²⁵ Esra Banu Sipahi, *Suç Korkusu Türkiye Kentlerinde Bir Alan Araştırması*, Çizgi Kitapevi, 2016, Konya, s.24.

²⁶ Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr/>

²⁷ Gözde Hande, *Kentleşme ve Suç Olgusunun Türkiye'deki Gelişimi*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, 2022, S. 63.

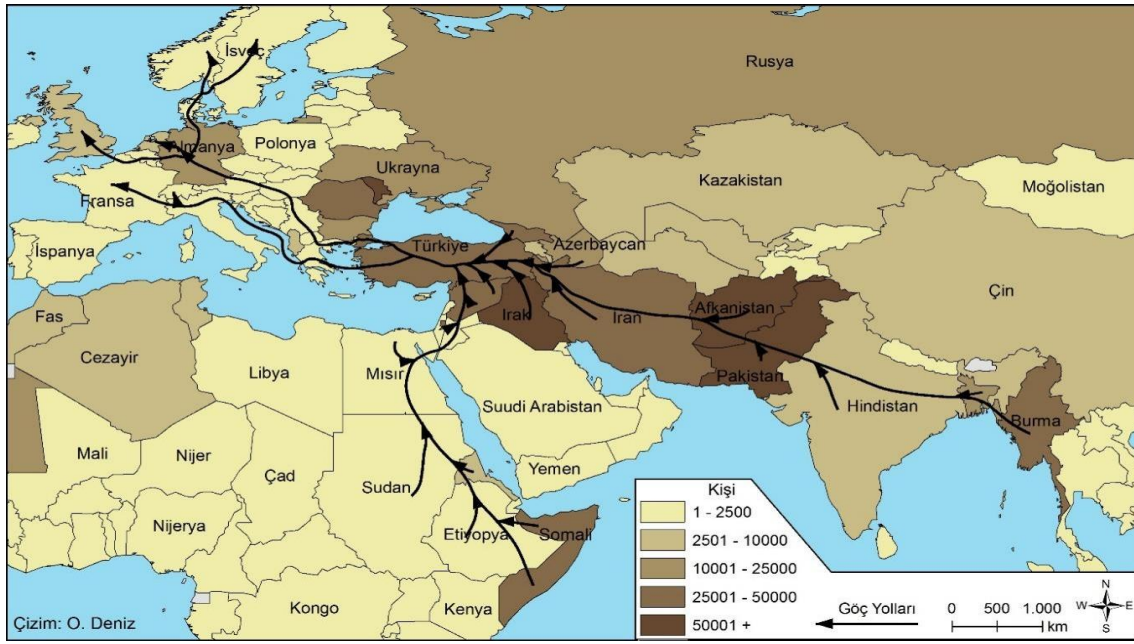
²⁸ Muhammed Serkan Şahin, *Güvenlik Çalışmaları ve Türkiye' de İç Güvenlik Yönetimi* Ed., Cengiz Özel. Türk İdari Araştırmalar Vakfı, Ankara, 2022, s. 316.

²⁹ Mithat Arman Karasu. Yerel, Ulusal ve Küresel Boyutlarıyla Göç ve Mülteci Sorunu. Ed., Yakup Bulut ve Soner Akın. Çizgi Kitabevi, Konya, 2020, s. 73.

³⁰ Şahin, *Güvenlik Çalışmaları ve Türkiye' de İç Güvenlik Yönetimi*, 2022, s.316.

³¹ David Hughes McElreath vd., *Introduction to Homeland Security*, Third Edition, CRC Press, 2021, New York, s. 376.

Resim 1: Türkiye Eksenli Uluslararası Göç Rotaları

Kaynak: Deniz, Orhan. *Türkiye İran sınırında düzensiz göç ve göçmenlerin sınır geçme pratikleri*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Türkiye'nin Göç Siyaseti Özel Sayısı, 21(Özel Sayı), 2022: 254-273, s.257.

Türkiye, bulunduğu coğrafyada istisnai olarak hem göç alan hem göç veren hem de göçmenler için transit bir güzergâh olarak kullanılan bir 'çok boyutlu göç ülkesi'dir.³² Bu durum güncelliğini korumakta olup, sadece 2023 yılı için uluslararası göç hareketlerine bakıldığında bile yurt dışından Türkiye'ye göç eden kişi sayısının 316.456 kişi olduğu aynı yıl Türkiye'den yurt dışına göç eden kişi sayısının önceki yıla göre %53 artış göstererek 714.579 kişiye çıktığı görülmektedir. Aynı zamanda Türkiye, 2023 yılında yaklaşık 398 bin kişilik net göç vermiştir. Sadece dış göç açısından değil iç göç açısından da hareketliliğin olduğu bir ülke konumunda olan Türkiye için rakamlar incelendiğinde 2023 yılında önceki yıla göre %23,6 oranında artarak 3.450.953 kişinin iller arası göç ettiği görülmektedir (Bkz. Tablo:1)

Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından 1990 yılından itibaren göç açısından transit bir ülke görünümünde olan Türkiye, önemli oranda göç almıştır. Ayrıca her yıl on binlerce göçmen Türkiye'yi geçiş koridoru olarak kullanmakta, yakalanan göçmenler gerekli yasal işlemler yapıldıktan sonra sınır dışı edilmektedir.³³ Tarihsel seyrine bakıldığında Türkiye'ye kitlesel göçlerin, diğer ülkelerdeki olumsuz gelişmeler neticesinde gerçekleştiği görülmektedir. Ülkemize yönelik büyük bir göç dalgasının sebebi olarak Sovyetler Birliğinin dağılması örneğinde olduğu gibi yakın zamanda yaşanan Arap Baharı adı verilen kitlesel olaylar büyüterek bir domino etkisi yaratmış, Arap yarımadasında birçok rejimin yıkılarak değişmesine ve son olarak Suriye devletine sıçrayarak büyük çaplı bir yıkıma ve milyonlarca Suriye vatandaşının dalgalar halinde ülkemize göç etmelerine neden olmuştur. Daha güvenli bir yaşam alanı oluşturmak için

³² Mehmet Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya, *Türkiye'nin göç tarihi*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015, s.161

³³ Taşkın Deniz, "Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, s.189.

Suriye'deki savaş ortamından kaçarak Türkiye'ye sığınanların oluşturduğu mülteci grubu Arap baharı sürecinin sosyal etkileri olarak gözükmektedir.³⁴

2023 yılı itibarıyla yasal olarak Türkiye'de bulunan yabancı nüfus toplamı 4.174.706 kişi olup, geçici koruma altındaki Suriyeli sayısı 3.113.077, ikamet izni ile Türkiye'de bulunan yabancıların sayısı 1.032.379, uluslararası koruma statüsünde olan yabancı sayısı 206.585'tir (Bkz. Tablo:1). Uygulanan açık kapı politikası neticesinde Türkiye'ye Suriyeli göçü yaşanmıştır. Düzenli göçmenlerin arasında çeşitli terör örgütlerine müzahir terörist ve ayrıca adi suçlunun giriş yaptıkları yönünde yayılan söylentiler vatandaşların güvenlikleri açısından tedirgin olmalarına neden olmuştur. Zaman içerisinde ülke içine yayılan göçmenlerin asayiş olaylarına karışmaları ve ayrıca farklı terör örgütlerine yapılan operasyonlar neticesinde gözaltına alınanların bir kısmının düzenli göç ile ülkemize giren göçmenler olması vatandaşların güvenlik açısından kaygı duymalarında haklı oldukları görüşünün yayılmasını sağlamıştır. Gaziantep ilinde DAESH terör örgütüne yönelik yapılan operasyonlar neticesinde yakalanan örgütün üst düzey yöneticilerinin de aralarında bulunduğu teröristlerin ve Taksim' de yaşanan bombalı terör saldırısının ardından yakalanan PKK'nın Suriye koluna üye teröristin Suriye'den göç eden gruplar arasında geldiklerinin ortaya çıkması,³⁵³⁶ ülkemize yönelik yaşanan kitlesel göç hareketleri sonucunda ulusal güvenliğin tehdit altında olduğunu gösteren önemli örnekler olarak durmaktadır. Yaşanan bütün bu gelişmelerle birlikte Türkiye sınırlarından yasa dışı yollarla geçerek ülkeye giren kaçak göçmenler halkın güvenlik kaygılarının artmasına ve tepkilere neden olan bir gelişmedir. Coğrafi açıdan farklılıklar gösteren ülke sınırların denetlenmesinde yaşanan zorluklar, kaçak göçmenler tarafından kullanılmaktadır. Sınırlardan kaçak geçiş yapan göçmenlerin Afgan, Özbek ve Pakistan uyruklu vatandaşlar olduğu bilinmektedir. ³⁷ 2023 yılında Türkiye'de yakalanan düzensiz göçmen sayısı 254.000'den fazladır. Aynı yıl içinde sınır dışı edilen düzensiz göçmen sayısı 130.000'dir (Bkz. Tablo: 1). Bu minvalde yapılması gereken düzenli ya da düzensiz olmasına bakılmaksızın göçün ulusal güvenlik bağlamında tekrar ele alınması ve yaşanabilecek olumsuzluklara karşı gerekli yöntemlerin geliştirilmesidir.

Sadece 2023 verileri baz alındığında, Türkiye'nin hem iç hem de dış göç açısından yoğun bir hareketlilik yaşadığı görülmektedir. Özellikle yurt dışına göç edenlerin sayısındaki artış ve yüksek iç göç oranları dikkat çekicidir. Bu, ülkeler arası ve ülke içi hareketliliğin de bir göstergesi ve küreselleşme ile birlikte yeni tarzda bir göç hareketliliğine işaret eden bir durum olarak da yorumlanabilir. Buradan yola çıkarak eskiye nispetle bir yerden başka bir yere göç etmenin hem kolaylaştığı hem de istenilen bir durum haline geldiği düşünülebilir. Gerek iç göçte gerekse dış göçte kitlesel boyutta olmasa bile bu durum, güvenlik açıklarının tekrar yorumlanmasını gerektirebilecektir.

Tablo 1: Türkiye'nin Göç Profili ve Güvenlik Boyutu (2023)

Kategori	Sayı (Kişi)	Kaynak
----------	-------------	--------

³⁴ Davut Buzkiran ve Hüseyin Kutbay, "Arap Baharının Türkiye'ye Olan Ekonomik Ve Sosyal Etkileri", Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2013, s.158.

³⁵ 2022 İstanbul Saldırısı, son güncelleme 28 Nisan 2025, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/beyoglundaki-teror-saldirisinin-uzerinden-1-yil-gecti/3052184>,

³⁶ DAESH'in Üst Düzey Yöneticisi Türkiye' de Yakalandı, son güncelleme 28 Nisan 2025, <https://www.ulusal.com.tr/video/12082098/daesin-ust-duzey-yoneticisi-turkiyede-yakalandi>,

³⁷ Orhan Deniz, *Ortadoğu ve Asya Kökenli Göçmenlerin Göç Güzergâhında Türkiye Opsiyonu*, Sosyoloji Divanı Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 6, 2015, s.230.

Yurt Dışından Türkiye'ye Göç Edenler	316.456	TÜİK. (2024, Mayıs 10). <i>Uluslararası göç istatistikleri, 2023</i> . Türkiye İstatistik Kurumu. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Goc-Istatistikleri-2023-53544
Türkiye'den Yurt Dışına Göç Edenler	714.579	Göç İdaresi Başkanlığı. (2024, Kasım 20). <i>İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya, adres tahkikatlarından sonra Suriyelilerin sayısının 2 milyon 935 bin 742'ye düştüğünü açıkladı</i> . https://istanbul.goc.gov.tr/icisleri-bakani-ali-yerlikaya-adres-tahkikatlarindan-sonra-suriyelilerin-sayisinin-2-milyon-935-bin-742ye-dustugunu-acikladi
İller Arası Göç Edenler	3.450.953	TÜİK. (2024, Mayıs 24). <i>İç göç istatistikleri, 2023</i> . Türkiye İstatistik Kurumu. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İç-Goc-Istatistikleri-2023-53676
Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler	3.113.077	Göç İdaresi Başkanlığı. (2024). <i>Geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler</i> . T.C. İçişleri Bakanlığı. https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638
İkamet İzni Olan Yabancılar	1.032.379	Göç İdaresi Başkanlığı. (2024, Kasım 20). <i>İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya, adres tahkikatlarından sonra Suriyelilerin sayısının 2 milyon 935 bin 742'ye düştüğünü açıkladı</i> . https://istanbul.goc.gov.tr/icisleri-bakani-ali-yerlikaya-adres-tahkikatlarindan-sonra-suriyelilerin-sayisinin-2-milyon-935-bin-742ye-dustugunu-acikladi
Uluslararası Koruma Altındaki Yabancılar	206.585	“
Toplam Yasal Yabancı Nüfus	4.174.706	“
Düzensiz Göçmen Yakalamaları	254.000+	Göç İdaresi Başkanlığı. (2024). <i>Düzensiz göç istatistikleri</i> . T.C. İçişleri Bakanlığı. https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler
Sınır Dışı Edilen Düzensiz Göçmenler	130.000	Göç İdaresi Başkanlığı. (2024, Ocak 8). <i>İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya: Sınırdaki düzensiz göç baskısı %60 azaldı, rota değişti</i> . T.C. İçişleri Bakanlığı. https://www.goc.gov.tr/icisleri-bakani-ali-yerlikaya-sinirlardaki-duzensiz-goc-baskisi-yuzde-60-azaldi-rota-degisti

Sonuç

2000 yılından itibaren, gelişen teknolojiler ile birlikte dijitalleşme küreselleşmeye farklı bir boyut kazandırmıştır. Teknolojik gelişimin yarattığı etki toplumda beklenenden daha fazla nüfuz etmiş ve toplumların kültürel değişimlerinde hızlı bir rol oynamıştır. 2000 sonrası küreselleşmede dijital teknolojiler, internet ve mobil iletişim oldukça etkilidir. Bu dönemde bilgiye erişim hızlanmış, internet ve sosyal medya gibi araçlar dünya genelinde milyarlarca insanı birbirine bağlamıştır. İnternet ve dijitalleşme, daha çok sosyal medya platformları sayesinde toplumlar arasındaki sınırları kaldırmıştır. Kültürlerin, fikirlerin anlık olarak yayıldığı bu ortam çok hızlı bir şekilde toplumları birbirine bağlayabilmektedir. Ekonomik olarak e-ticaretin hızlı bir şekilde büyümesi küresel pazarlara erişimi kolaylaştırmıştır. Dijital devrim ve bilgi çağının

getirdiği bir diğer önemli değişim, bilgiye erişimin demokratikleşmesi olmuştur. Artık insanlar, internet aracılığıyla çeşitli konularda geniş bir bilgi havuzuna erişebilmektedir. Bu durum, bireylerin kendilerini geliştirmesi, yeni beceriler öğrenmesi ve küresel olaylara dair bilgi sahibi olması açısından büyük bir avantaj sağlamıştır. Eğitim süreçlerinde de dijitalleşmenin getirdiği yenilikler, özellikle gelişmekte olan ülkelerde fırsat eşitliği sağlama potansiyeline sahiptir.

Küreselleşme, güvenlik açısından çok boyutlu ve tartışmalı bir olgudur. Küreselleşme-güvenlik ilişkisi, sınırların belirsizleşmesi ve devlet egemenliği, terörizm ve organize suçlar, siber güvenlik tehditleri, ekonomik bağımlılıklar, göç ve mülteci akınları, çevresel güvenlik bakımından tartışılabilir. Öncelikle küreselleşme, sınırların etkisini azaltmış; bu da devletlerin kendi güvenlik politikalarını uygulamasını zorlaştırmış, Ulus-devletin güvenliği yerine "bölgesel" veya "küresel" güvenlik anlayışının ön plana çıktığı söylenebilir. Bilgi, insan ve para akışının hızlanması, siber güvenlik açıkları ve finansal sistemlerin küresel hale gelmesi, terör örgütleri ve suç şebekelerinin, yasa dışı yapıların izlenmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca dijitalleşmenin küreselleşmeyle birlikte artması, devletlerin ve bireylerin siber saldırılara açık hale gelmesine yol açmakta, kritik altyapıların (enerji, ulaşım, iletişim) güvenliği daha karmaşık hale gelmektedir.

Ekonomik küreselleşme, ülkeleri birbirine bağımlı hale getirirken; bu durum ekonomik krizlerin de domino etkisi yaratabileceğini düşündürmekte, enerji, gıda gibi kaynakların küresel piyasalarla bağı, güvenlik risklerini artırabilecek unsurlar olarak gözükmektedir. Öte yandan iklim değişikliği, su ve gıda güvenliği gibi çevresel tehditler küresel iş birliği gerektirir, doğal afetlerin artması, toplumların kırılganlığını ve güvenlik açıklarını artırabilir. Savaş, iklim değişikliği veya ekonomik dengesizlikler nedeniyle artan göç hareketleri, sosyal ve siyasal güvenliği etkileyen unsurlar olarak yeniden düşünülmelidir. Göçmen akışlarının, iç güvenlik tartışmalarını tetikleyeceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Özetle küreselleşme, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanları kapsayan geniş bir olgudur ve dijital teknolojilerin ve internetin yükselişiyle artan küresel bağlantıları ortaya çıkarmıştır. Bu durum, bireyler ve şirketler arasındaki hareketliliği kolaylaştırırken toplumu ve ekonomiyi de şekillendirmiştir.

Küreselleşme, güvenlik kavramını derinlemesine dönüştürmüş hem tehdit algılarını hem de güvenliğin öznesini genişletmiştir. Artık güvenlik yalnızca devletlerarası savaşları önleme meselesi değil; bireylerin, toplumların, çevrenin ve küresel sistemin sürdürülebilirliği ile doğrudan ilişkilidir. Terörizm, siber saldırılar, küresel salgınlar, iklim değişikliği, kitlesel göç hareketleri gibi yeni nesil tehditler, klasik güvenlik paradigmasının ötesine geçilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu dönüşüm, uluslararası ilişkiler teorileriyle birlikte düşünülmeli, 'devlet merkezli güvenlik anlayışı' ve 'iş birliğine dayalı çözümler' yeni güvenlik anlayışına entegre edilmelidir. Aynı zamanda, eleştirel ve postmodern yaklaşımların sunduğu insan güvenliği ve söylem temelli analizlerin, güvenliğin daha kapsayıcı ve adil bir biçimde ele alınmasına katkı sunduğu da göz ardı edilmemelidir.

Sonuç olarak, küreselleşmenin güvenlik üzerindeki etkileri yalnızca yeni tehditlerin ortaya çıkmasıyla sınırlı değildir; aynı zamanda güvenliğin kavramsal, yapısal ve normatif boyutlarında da köklü bir değişim yaratmaktadır. Bu bağlamda, 21. yüzyıl güvenlik politikalarının devletler arası dengeler kadar, birey hakları, çevresel sürdürülebilirlik, bilgi güvenliği ve küresel yönetim çerçevesinde şekillenmesi

gerekmektedir. Güvenliğin sağlanması, artık yalnızca ulusal mesele değil, küresel ölçekte kolektif sorumluluk gerektiren bir konudur.

Göç modellerinin çevresel faktörler ve teknolojik ilerlemelerle değişmesi ve güvenlik endişelerine cevap vermek için göç politikalarının güncellenmesi gerekecektir. Türkiye'nin coğrafi konumu ve kaynakları düşünüldüğünde küreselleşmeden kaynaklanan ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle Dünyada artan hareketlilikten etkilenebileceği söylenebilir. Oluşturulacak yeni göç ve güvenlik politikalarında sözü edilen unsurların ve özellikle gelecek dönemlerde kalıcı göçmenler yerine sürekli hareketliliğe dayalı kısa süreli göçlerin göz önüne alınması politikaları başarılı olacaktır.

Kaynakça

- Baypınar, Mete Başar ve Gülden Erkut. *Ekonomik Küreselleşme ve Türkiye'de Bölgesel Üretkenlik Düzeylerinde Yakınsama*. İTÜ Dergisi/ a, Cilt 10 Sayı 1., 2011: 61-70.
- Bayraktutan, Yusuf ve İlker İnmez. *Çevre Sorunları, Uluslararası Ticaret ve Kuruluş Yeri Tercihleri*. Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Cilt 3 Sayı 3. 2017: 305-325.
- Bilgili, Feride Fatma. *Küreselleşmenin Kentlerin Ekonomik Gelişimleri Üzerine Etkileri: Tr 72 Bölgesi İlleri Açısından Bir Karşılaştırma*. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 11 Sayı 22. 2021: 254-280.
- Buzkıran, Davut ve Hüseyin Kutbay. "Arap Baharının Türkiye'ye Olan Ekonomik Ve Sosyal Etkileri". Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi, c. 5, sy. 1, 2013: 147-162.
- Castells, Manuel. *Enformasyon çağı: Ekonomi, toplum ve kültür birinci cilt ağ toplumunun yükselişi*. Çev., Ebru Kılıç. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2005.
- Deniz, Orhan. *Ortadoğu ve Asya Kökenli Göçmenlerin Göç Güzergâhında Türkiye Opsiyonu*. Sosyoloji Divanı Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 6, 2015, s.230.
- Deniz, Orhan. *Türkiye İran sınırında düzensiz göç ve göçmenlerin sınır geçme pratikleri*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Türkiye'nin Göç Siyaseti Özel Sayısı, 21(Özel Sayı), 2022: 254-273.
- Deniz, Taşkın. "Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye". Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi 181. 2014: 175-204. <https://doi.org/10.20296/tsad.91144>.
- Dumanlı Kürkcü, Duygu. *Küreselleşme Kavramı Ve Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar*. Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 3(2), 2013: 1-13.
- Erdoğan, Mehmet Murat ve Ayhan Kaya. *Türkiye'nin göç tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015.
- Gökulu, Gökhan. *Kent Güvenliği, Kentleşme ve Suç İlişkisi*. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Sayı: 1, 2010: 210.
- Güler, Begüm Şeren. *Küreselleşmenin merkezi aktörlerinden biri olarak Avrupa Birliği*. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 2011: 47-62.
- Güneş, Abdulsamet. *Dijital Çağda Bilginin Dönüşümü ve Yapay Zekâ: Üretim ve İktidar İlişkileri Açısından Bir Değerlendirme*. Communicata(25), 2023: 1-8.
- Karasu, Mithat Arman. *Yerel, Ulusal ve Küresel Boyutlarıyla Göç ve Mülteci Sorunu*. Ed., Yakup Bulut ve Soner Akın. Çizgi Kitabevi, Konya, 2020, s. 73.
- Kazgan, Gülten. *Dünden bugüne küreselleşmenin ekonomik temelleri* (No. 2012/53). Discussion Paper, 2012: 15-20.
- Kılınç, Ceyhan Çağlar. *Küreselleşme sürecinde teknoloji yönetiminin ve bilişim teknolojilerinin*

- hizmet kalitesini artırmaya etkisi ve sağlık sektöründe bulunan hastanelere uygulanması.* Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2009.
- Koç, Varol. *Küresel Kentsel Gelişimin Çevresel Etkileri Üzerine bir İnceleme.* Journal of Emerging Economies and Policy, 2023: 421-433.
- Köşk, Uğur Can ve Çağlar Özbek. *Küreselleşme Ve Uluslararası Göç İlişkisinde Değişen Göçmen Algısı.* Researcher, 2017: 247-265.
- McElreath, David Hughes vd., *Introduction to homeland security.* Crc Press, 2021.
- Oluç, İhsan ve İhsan Güzel. *Küreselleşme ve Enerji Tüketimi İlişkisi: Türkiye Örnekleme.* Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 59, 2021.
- Özkan, Abdullah. *Küreselleşme ve Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türkiye.* 1. Baskı, İstanbul: Tasarım Yayınları, 2004.
- Robertson, Roland. *Küreselleşme, Toplum Kuramı Ve Küresel Kültür.* Çev., Ümit Hüsrev Yolsal. Bilim Ve Sanat Yayınları, 1999.
- Saykal, Gözde Hande. *Kentleşme ve Suç Olgusunun Türkiye' deki Gelişimi.* Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, 2022.
- Sipahi, Esra Banu. *Suç Korkusu Türkiye Kentlerinde Bir Alan Araştırması.* Konya: Çizgi Kitabevi, 2016.
- Şahin, Muhammed Serkan. *Güvenlik Çalışmaları ve Türkiye' de İç Güvenlik Yönetimi Ed., Cengiz Özel. Türk İdari Araştırmalar Vakfı, Ankara, 2022, s. 316.*
- Tak, Yusuf. *Uluslararası Göç Ve Küreselleşme International Migration And Globalization.*
- Tapırdamaz, Muharrem Taner. *Küreselleşme Bağlamında Göç Ve Yoksulluk İlişkisi.* Ibsco, 2024: 20.
- Temel Bayık, Alya. *Küreselleşme ve Hemşirelik Eğitiminde Uluslararasılaştırma.* DEÜ hyo ed, Cilt 4 Sayı 3, 2011: 144-150.
- Tezer, Hüseyin. *"Sorgulanan Küreselleşme Olgusu, Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Fırsat mı? Tehdit mi?".* Alanya Akademik Bakış Dergisi, Cilt 5 Sayı 1 Sayfa, 2021: 501-523.
- Tolğay, Alparslan Gazi. *Küreselleşmenin Sebep Olduğu Krizlerde Devletlerin Karşılaştıkları Güçlükler ve NGO'ların Rolü.* Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, 2023.
- Topçu, Nigar. *Küreselleşme, Uluslararası Göç Ve Avrupa Birliği Göç Politikaları.* Nosyon: Uluslararası Toplum Ve Kültür Çalışmaları Dergisi, (3), 2019: 50-65.
- Yaman, Fatih. *Göç ve Toplum Dünyada ve Türkiye' de Değişen Nüfus Hareketleri.* İstanbul: Ketebe Yayınları, 2018.
- Yılmaz, Feride, & Özden Zeynep Oktav. *Tarihsel Süreçten Günümüze Sınırların Evrimi Ve Sınır-Göç İlişkisi.* Disiplinlerarası Yenilik Araştırmaları Dergisi, 4(1), 2024: 113-126.
- 2022 İstanbul Saldırısı. Son güncelleme 28 Nisan 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/beyoglundaki-teror-saldirisinin-uzerinden-1-yil-gecti/3052184>.
- DAEŞ'in Üst Düzey Yöneticisi Türkiye' de Yakalandı. Son güncelleme 28 Nisan 2025. <https://www.ulusal.com.tr/video/12082098/daesin-ust-duzey-yoneticisi-turkiyede-yakalandi>.

Etik Kurul Raporu: Bu çalışma için etik kurul raporu gerekliliği bulunmamaktadır.
Katkı oranı beyanı: Yazarlar eşit oranda katkı sağlamışlardır.
Çatışma beyanı: Makalede, herhangi bir kurum, kuruluş ve kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.